

Látás - Nyelv - Emlékezet

http://www.cogsci.bme.hu/~ktkuser/KURZUSOK/BM/ETE47A001/2019_2020_2/

Kognitív Tudományi Tanszék Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

1

A félév menete

Időpont	Téma	Előadó
2020.02.12	Bevezetés, Az emberi agy és vizsgálati módszerei	Németh Kornél
2020.02.19	A látás alapjai	Németh Kornél
2020.02.26	Magasabszintű látás, kategóriák az emberi agyban 1.	Németh Kornél
2020.03.04	Magasabszintű látás, kategóriák az emberi agyban 2.	Németh Kornél
2020.03.11	A megértés folyamata	Lukács Ágnes
2020.03.18	A nyelv keletkezése	Lukács Ágnes
2020.03.25	A gyermeknyelv	Lukács Ágnes
2020.04.01	1. Zárthelyi dolgozat	
2020.04.08	Az emlékezés folyamata	Szölösi Ágnes
2020.04.15	TAVASZI SZUNET	
2020.04.22	Emlékezés és agy	Szölösi Ágnes
2020.04.29	Elvesztett emlékek	Szölösi Ágnes
2020.05.06	Az emlékezés megbízhatósága, emlékezeti illúziók	Szölösi Ágnes
2020.05.13	2. Zárthelyi dolgozat	
2020.05.20	Javító-/Pótló ZH alkalom	
2020.05.27	PÓTLÁSI HÉT	

2

Kísérleti pluszpontok

A Kognitív Tudomány Tanszék munkatársai és hallgatói által meghirdetett kísérleteken való részvétellel lehetőség van plusz-pontok szerzésére. Az éppen aktuális kísérletekről a neptunon küldünk majd üzenetet a szükséges információkkal (helyszín, időpont, pluszpontok száma, jelentkezés módja).

A kísérletért adható pluszpontok:

A pontszerzés szabályai:

- Függetlenül a kísérleti részvételek számától, a kísérleti pluszpontokból a kurzus össz-pontszámának maximum 10% szerezhető meg, KIVÉVE, ha az elvégzett kísérletek között van egy 60 percnél hosszabb/több alkalmas kísérlet, ekkor a maximum 15%.
- Ha a kísérletre jelentkező hallgató a kísérleti időpontban nem jelenik meg, az addig és a későbbiekben szerzett pontjaiá **NEM KERÜLNEK BESZÁMÍTÁSRA** (a kísérleti időpontról az időpont előtt legkésőbb 12 órával lehet jelezni).
- A pluszpontokat csak akkor lehet beszámítani, ha a hallgató ezek nélkül is eléri a kurzuson az elégséges színhöz szükséges pontszámot.

KÍSÉRLET JELLEGE	PLUSZPONTOK SZÁMA (a kurzus össz-pontszámának százalékában)
1 óránál hosszabb/több alkalmas kísérlet	15%
1 óras kísérlet	10%
30 perces kísérlet	5%
30 percnél rövidebb kísérlet / kisebb tesztek a neten	2-3%

3

Bevezetés

Az emberi agy és vizsgálati módszerei

4

Néhány ok arra, hogy miért kell vizsgálni a látórendszert

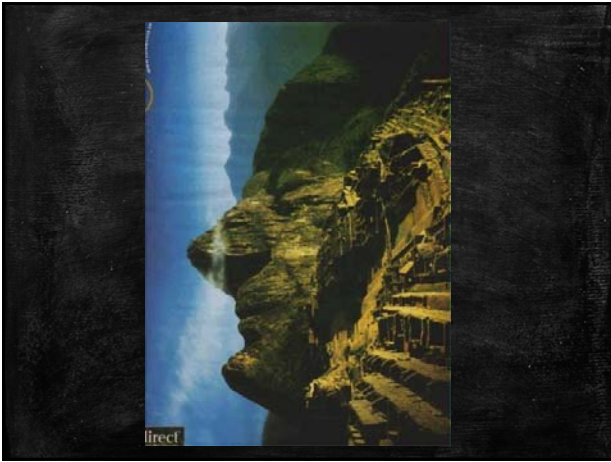
- Mi van a képen?

5

10

11

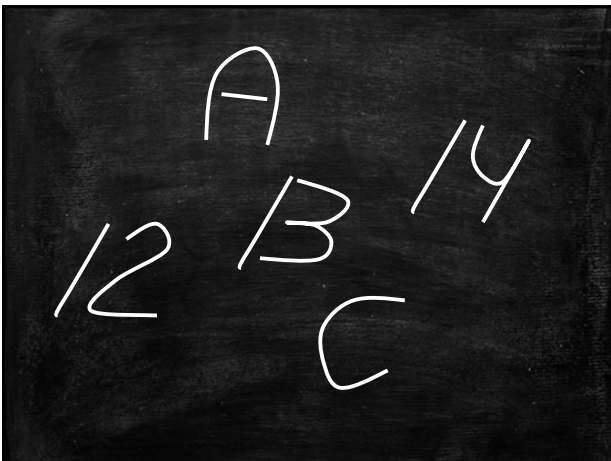
12

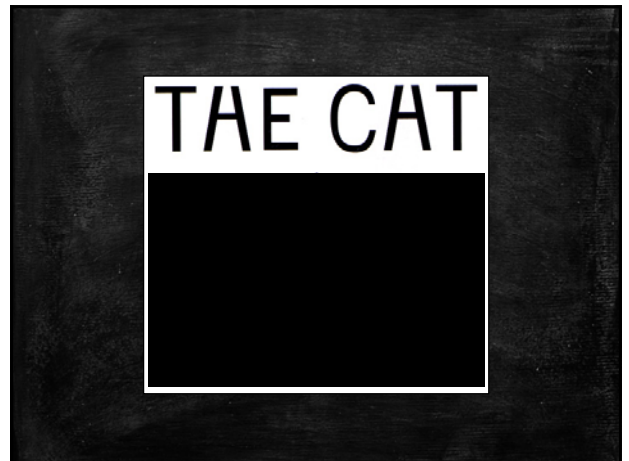
13

14

15

16

18

Miért nehéz pld arcfelismerő gépet alkotni?

- Fényviszonyok
- Nézőpont
- Méret
- Hatalmas adatbázis
- → Idő- és erőforrás-igényes feldolgozás

19

Nehéz pld arcfelismerő gépet alkotni?

Tech-disztópia Kinában: totális ellenőrzés kamerák millióival és arcfelismerő szoftverekkel

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1221&v=eViswN602_k

20

21

Deep... impact

learning

Face With Glasses → Face, No Glasses

Input Image → Encode → Decode → Reconstructed Image

ORIGINAL → NICHOLAS CASE DEEPFAKE

MAN OF STEEL

porn

fake

Deepfakes Are Coming. And They're Dangerous.

22

„Érzékelésünk a valóság megalkotása”

David Marr

23

24

Probléma

„Amíg bizonyos része annak amit érzékelünk érzékszerveinken keresztül ér el minket és az előttünk lévő objektumból ered, addig másik (nagyobb) része saját elménk szüleménye” William James

We are not taking pictures, we are making them!!!

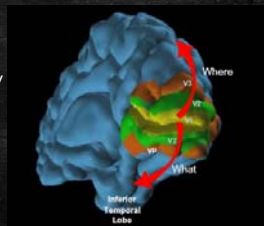
25

Tehát...

▪ Látás ≠ szem

▪ Látás == agy

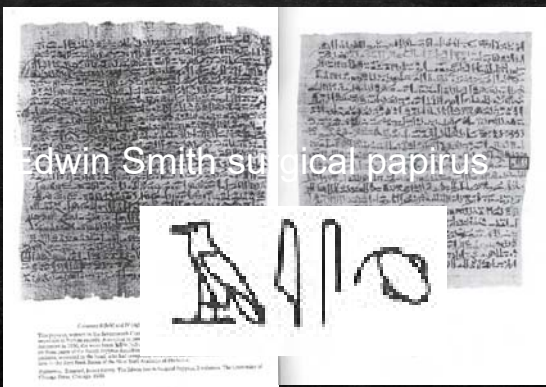
26

Bevezetés

- Az agy
 - Történet
 - Anatómia
 - Módszerek
- A neuron
- A látórendszer

27

Edwin Smith surgical papyrus

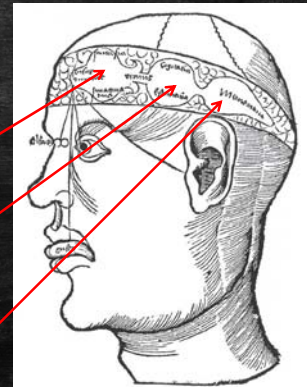

28

Agykamrák doktrínája

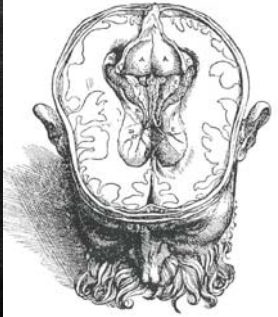
A mentális folyamatokat az agykamrákba lokalizálta

- Első agykamra: Szenzoros információ integrálása, fantázia, képzelet
- Második agykamra: Kognitív folyamatok, döntéshozatal
- Harmadik agykamra: Memória

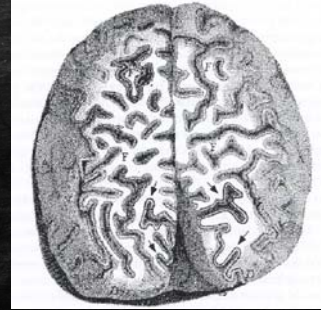
29

Vesalius, 1543
De humani corporis fabrica

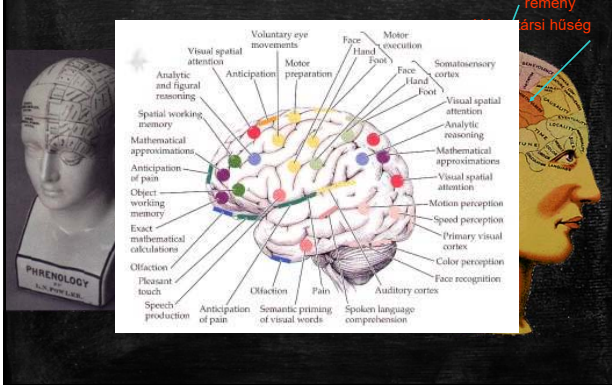
30

Gennari 1782

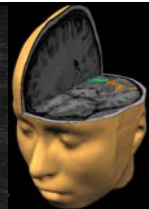
31

Frenológia, Gall, 1810

32

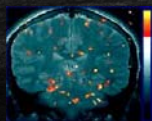
„Decade of the brain”
1990 - 2000

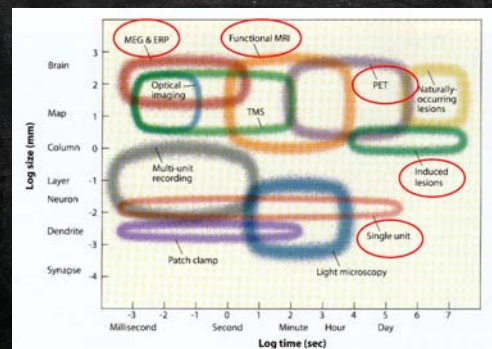
33

XX. és XXI. századi fejlesztések

Elektrofiziológia	Képköptés	Genetika
EEG- elektroencephalogram	CT Scan	Humán genom
Kiváltott válaszok	MRI	Egér genom
Többsejt illetve	PET	Transzgenikus
Egysejt regisztrálás	SPECT	állatok
	fMRI	Knock-out állatok

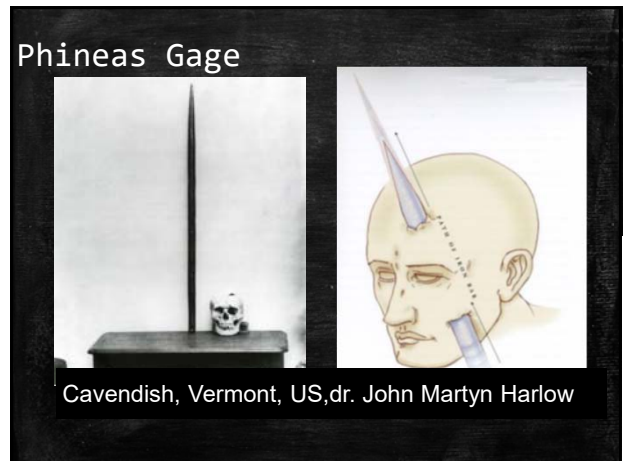
34

35

- Léziók, sérülések
 - valódi
 - „virtuális”
- Állatkísérletek – térben ÉS időben jó felbontás
- Humán – időben jó felbontás
- Humán – térben jó felbontás

36

37

38

Az agy ingerlése - tDCS, TMS

- Elektromos ingerlés
 - tDCS – transzkraniális egyenáram ingerlés
 - Anodális depolarizál
 - Katodális hiperpolarizál
- Mágneses ingerlés
 - TMS – transzkraniális mágneses ingerlés
 - Tekercsben (coil) folyó áram

39

Állatkísérletek – egysejt regisztráció

40

Elektroencefalográfia

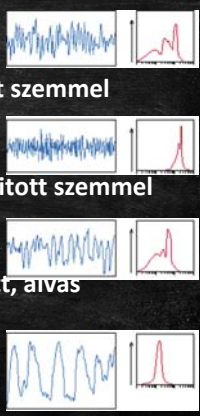
41

Alfa: 7.5-13 Hz
normál, nyugalmi, csukott szemmel

Beta: 14- Hz
figyelem, éber állapot, nyitott szemmel

Theta: 3.5-7.5 Hz
gyermekkorban 13 év előtt, alvás

Delta: 0-3 Hz
alvás

42

EEG felhasználása

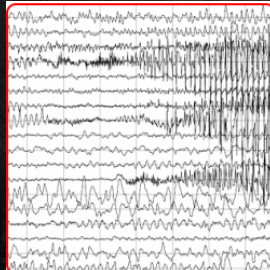
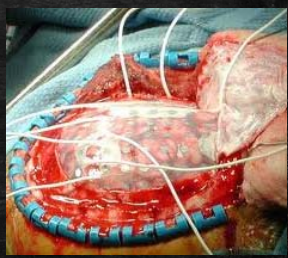
Alvás
Agyhalál
Agytérképezés
Epilepszia

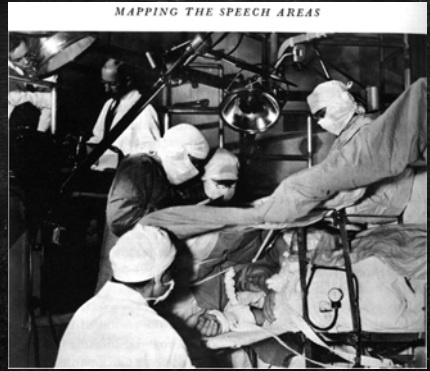

43

Epilepszia

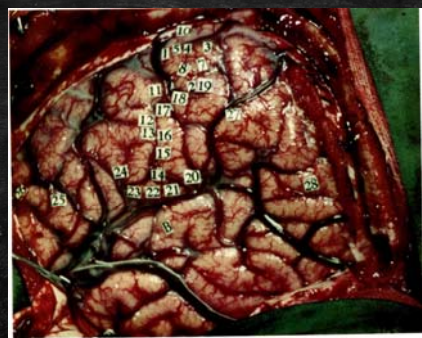

44

MAPPING THE SPEECH AREAS

45

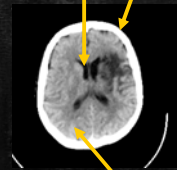

CASE C. H. Color photograph of the left hemisphere as exposed at operation. Application of electrode at points 26, 27 and 28 produced aphasic interference with speech. See page 111 for case description and Figure VII-5 for labelled drawing of brain.

46

Computer tomográfia - CT

folyadék csont agyszövet

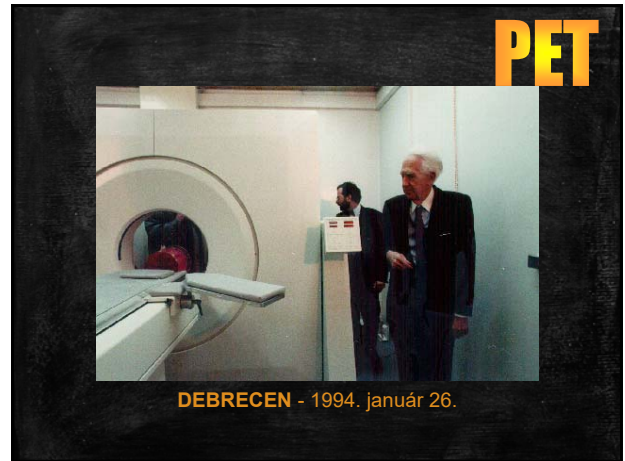
Röntgen sugárzás
különböző szövetek -
különböző elnyeléssel
Körben elhelyezett detektorok
Fényérzékeny film
Keresztmetszeti kép
Struktúrát mutat

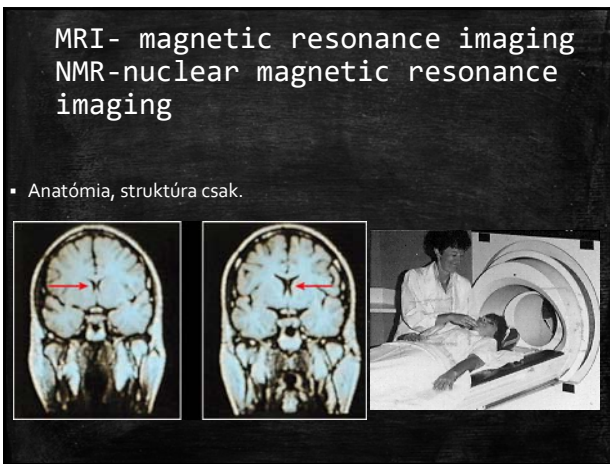
47

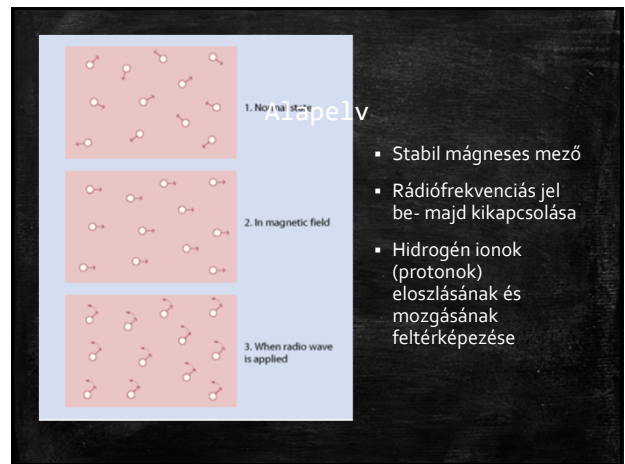
48

49

50

51

52

53

- Az agy
- Vagyis helyesen:
A KÖZPONTI
IDEG
RENDSZER

55

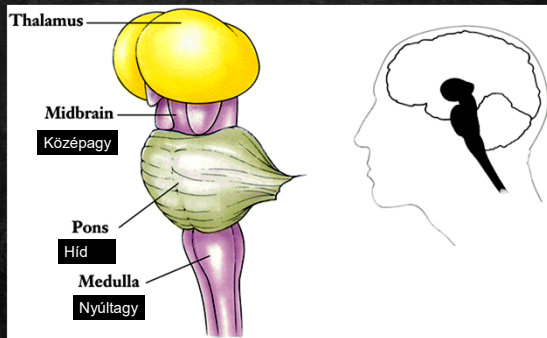
Részei

- Agy: agytörzs, Kisagy és agykéreg
- gerincvelő
- Perifériás idegek
- autonóm
- szomatikus
- enterális

56

Agytörzs

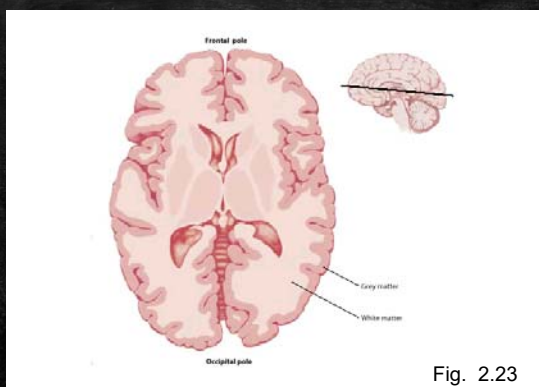
57

Agykéreg: 4 lebeny

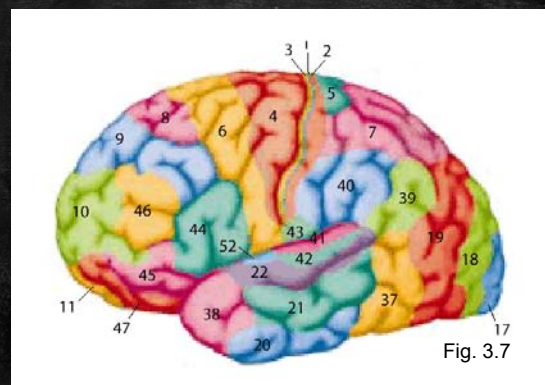
- Frontális (homlok)
- Temporális (halánték)
- Parietális (fali)
- Occipitális (nyakszirti)

58

59

Brodmann áréak

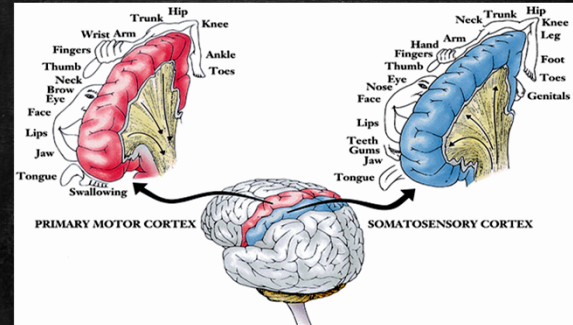
60

Funkcionális specializáció

- Szenzoros
 - Szomatoszenzoros (tapintás, hő, fájdalom)
 - Halló
 - Látó
 - ...
- Motoros
- Asszociációs

61

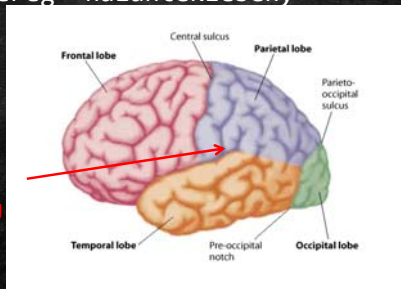
Szomatoszenzoros kéreg- fali lebeny

62

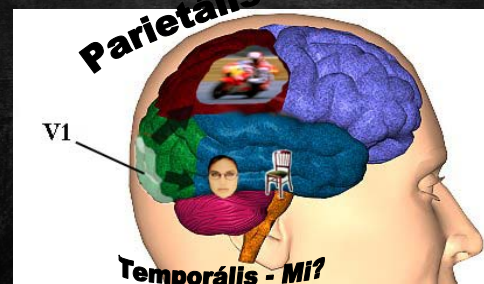
Hallókéreg- halántéklebeny

Auditory Cortex - Hallókéreg

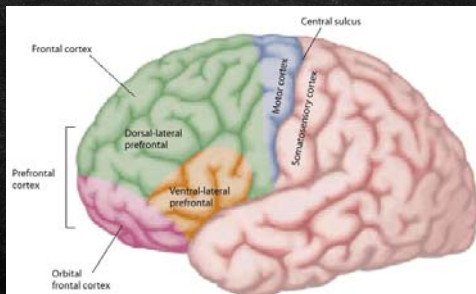
63

Látókéreg- nyakszirti lebeny

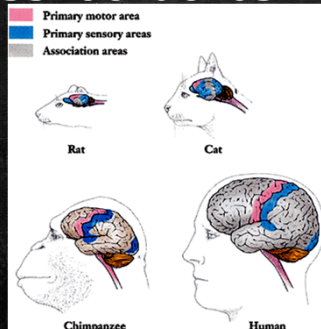
64

Motoros kéreg - homloklebeny

65

Asszociációs kéreg

- Nem szenzoros
- Nem motoros
- Magasabb funkciók, pld beszéd.

66